особливостей конкретного проекту. Специфіка методології, що застосовується на практиці, обумовлюються особливостями самого проекту, прийнятими пріоритетами, технологіями розробки, особистісними характеристиками учасників проекту та їх відповідністю ролям, що виконуються. Учасники проекту домовляються про правила взаємодії до початку роботи, а згодом періодично переглядають домовленості, виходячи з реальної практики їх виконання.

Взаємопов'язаність усіх учасників тренінгу також сприяє підвищенню їх дисциплінованості і відповідальності (вчасність та якість кінцевих результатів залежить від кожного студента), набуттю навичок керування проектами (оцінювання часу, необхідного для виконання кожної роботи, встановлення термінів і критеріїв завершення роботи, мотивація та контроль тощо) і ефективної взаємодії з іншими учасниками проекту.

Дибкова Л. М., канд. пед. наук, доцент,
кафедра інформатики

ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ НАВИЧОК САМООЦІНКИ ТА САМОАНАЛІЗУ В КОНТЕКСТІ ТРЕНІНГУ З ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАТИКИ

Професійна компетентність сучасного фахівця складається із двох взаємопов'язаних компонентів: професіоналізм діяльності та професіоналізм особистості. Таким чином, проектування викладачем успішної навчальної діяльності студентів повинно скеровуватися не лише на високий рівень засвоєних ними знань та вмінь, але й на розвиток їх особистісних якостей. Важливим є акцентування на власній оцінній діяльності студентів, володіння ними методами самоаналізу та формування на цій основі їх високої та адекватної самооцінки, що дозволить майбутнім фахівцям краще орієнтуватися в надшвидкому інформатизованому суспільстві, виокремлювати власні орієнтири й ефективніше діяти у процесі реалізації поставлених цілей.

Формування самооцінки відбувається через:

— оцінки оточення (в даному випадку — викладач та студенти групи);

— аналіз і оцінка результатів власної діяльності;

— соціальне порівняння.

Проаналізуємо розвиток навичок у студентів самооцінки та самоаналізу в контексті проведення тренінгу з економічної інформатики. Тренінг — цілеспрямоване тренування, що включає комплекс

спеціально підібраних або розроблених вправ, які скеровані на формування та розвиток певних вмінь, навиків або рис особистості.

В процесі проведення будь-якого тренінгу використовують такі чотири групи методів:

— методи діагностики, через які відбувається знайомство із учасниками, встановлення взаєморозуміння; визначення попереднього рівня підготовленості;

— інформаційне забезпечення тренінгу;

— методи групової роботи (ділові та рольові ігри, мозкові штурми, аналітичні сесії, дискусії);

— методи зворотного зв'язку для аналізу результатів, підведення підсумків.

Коротко можна виокремити такі складові частини тренінгу з економічної інформатики:

1. Вступ (повторення навчального матеріалу, основних визначень).

2. Оголошення мети проведення заняття. Виокремлення чітких цілей (їм повинні відповідати конкретні навчальні завдання).

3. Оголошення плану проведення (повторення (або попередній контроль), виконання навчальних завдань, контроль отриманих результатів); формулювання правил та регламенту тренінгу).

4. Процес (хід) тренінгу:

- допомога викладача (не авторитаризм, не готові знання, а співробітництво, консультації для знаходження студентами потрібного рішення). Це може бути й допомога аудиторії;
- підбадьорювання, підтримка викладачем студентів;
- посилання на навчальні матеріали (лекції, підручники);
- проведення дебрифінгу (процес обміну думками з приводу прийняття певного рішення, коли рішення не може бути однозначно оцінено як правильне або неправильне). Ціль дебрифінгу — спонукати студентів розглянути пропозицію з різних точок зору і виробити виважене рішення.

5. Проведення оцінювання досягнутих результатів.

6. Підведення підсумків, узагальнення, висновки. Тут студенти можуть висловити й власну думку про рівень набутих ними знань та вмінь, що і спонукає до розвитку власної оцінної діяльності.

На всіх етапах проведення тренінгу ми використовуємо методи, які орієнтовані на розвиток у студентів навичок самооцінки та самоаналізу. Необхідно підкреслити важливість наявності таких матеріалів до проведення тренінгу:

— наявність у студентів бейджика (прізвище та ім'я у письмовому вигляді) — це дозволяє викладачу коректно звертатися до студента, посилює атмосферу довіри та співробітництва;

— завдання на паперовому носії або в електронному вигляді — для чіткого усвідомлення студентами обсягів роботи, визначення проблемних питань тощо;

— методичні вказівки до виконання завдання, які є допомогою у самостійному виконанні практичних завдань;

— творчі, аналітичні питання, які використовуються як у практичних завданнях, так і під час проведення контрольних заходів.

У процесі перевірки підготовленості студента до заняття відбувається попередня самооцінка свого рівня знань студентами, яка надалі може бути скорегована викладачем або іншими студентами — це розвиває здатність до адекватної самооцінки, збільшує відповідальність за власні успіхи.

Завдання виконуються студентами на комп'ютері, де програмне середовище структуроване і перевірка правильності виконання відбувається автоматично. При наявності помилок з'являється відповідне повідомлення, що сприяє розвитку аналітичної та оцінної діяльності студентів. Вони аналізують свою роботу, відшукують помилки, виправляють — програма знову перевіряє і т. і.

Високою ефективністю характеризується також і метод взаємооцінювання результатів навчальних робіт іншими студентами, а також самоконтролю, коли після виконання завдання студент сам може порівняти свою відповідь з еталоном. Для цього розробляється комплекс контрольних питань разом із блоком правильних відповідей.

Впроваджено і такий метод: виконання студентами письмового дослідження за результатами проведеного заняття: відбувається аналіз нових умінь та знань, рис, що допомогли досягти результатів при виконанні різних блоків тренінгу. Мета такого дослідження — формування адекватної, об'єктивної самооцінки, яка сприяє розвитку таких професійно значущих якостей як вміння скорегувати власну поведінку на основі отриманої інформації для досягнення в подальшому кращих результатів.

Для розвитку власної оцінної діяльності у студентів ВНЗ ми впроваджуємо також метод самоаналізу. У контрольні завдання, що отримують студенти, ми включаємо цілі, які передбачають досягнення певного рівня знань, закріплення отриманих навичок, спонукають до подальшого вдосконалення. Такі завдання містять не лише традиційні питання із засвоєння навчального матеріалу, а й перевірку таких навичок, як вміння узагальнювати й зіставляти факти, робити самостійні висновки. У завданнях ми додавали питання на зразок «Що нового ви засвоїли на занятті?», «Які

труднощі виникли під час виконання завдання і як Ви з ними справлялись?» тощо.

Таким чином, формування і розвиток самооцінки та самоаналізу у студентів стимулює їх до усвідомлення значущості та підвищення відповідальності за свої навчальні результати.

Іщук Я. В., канд. екон. наук, доцент,
кафедра статистики

ЗАСТОСУВАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ КУРСУ «БАНКІВСЬКА СТАТИСТИКА»

В сучасному середовищі проблема якісної підготовки фахівців, які володіють необхідними знаннями з урахуванням сучасних міжнародних стандартів, мають творче мислення і достатній рівень умінь та навичок, стоїть дуже гостро. Це обумовлює розширення класичної методики викладання економічних дисциплін завдяки використанню сучасних інноваційних технологій навчання.

Одним з видів сучасних педагогічних методик є тренінги, які розуміють передачу знань з розвитком і удосконаленням певних навичок і вмінь, доведення їх до автоматизму, роботу в групах і підгрупах, формування комунікаційних здібностей та навичок командної поведінки.

Використовуючи сучасні технології навчання при викладанні банківської статистики викладач повинен розуміти, що після оволодіння даним курсом студент повинен мати необхідні навички збору, узагальнення, накопичення банківської інформації, необхідної для характеристики результатів діяльності, розробки аналітичних матеріалів, одержаних унаслідок оцінки банківських операції, вміння визначити пріоритети і перспективи розвитку.

Тому для активізації процесу навчання викладач може використати наступні методи тренінгової роботи: ділові ігри, моделювання практичних ситуацій, аналіз конкретних ситуацій. Запорукою ефективності проведення тренінгів є підготовленість викладача і студентів до нього, а також чітке виконання основних принципів тренінгу, які сформульовані такими вченими, як В. П. Захаров, Л. А. Петровська, А. С. Прутченков, Н. Ю. Хрящева:

- активна участь;
- дослідницька позиція;
- усвідомлення поведінки;